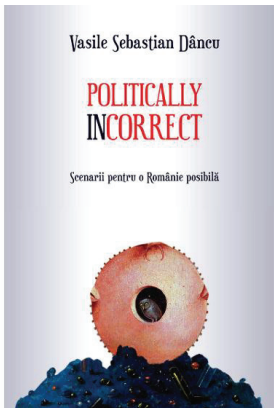

RECENZII

România reală, perpetuă posibilitate

(The real Romania, a perpetual possibility)

Vasile Sebastian Dâncu, *Politically incorrect. Scenarii pentru o Românie posibilă*, Ediția a III-a, Editura Școala Aredeleană, Cluj Napoca, 2017, 378 p.

Dedicația pe care reputatul sociolog Vasile Sebastian Dâncu o face la începutul volumului pe care îl supun atenției este edificatoare asupra conținutului și intenției acestui proiect editorial: „Echipei mele de la Revista SINTEZA, împreună cu care am învățat să căutăm întrebări pentru a găsi răspunsuri și, mai ales, să

punem lumea noastră sub semnul întrebării, încercând să fim un intelectual colectiv”. Volumul, ajuns acum la a III-a ediție revăzută și adăugită, reunește studii pe care autorul le-a publicat începând cu 2913 în revista *Sinteza*. Însă, după cum a afirmat-o cu diverse ocazii, aceste studii sunt rezultate ale dezbaterilor pe care le-a avut cu membrii redacției publicației pe diferite teme ce privesc societatea românească. Un lucru rar în România, unde demersurile științifice similare sunt de cele mai multe ori eforturi individuale sortite adesea izolării.

În pofida faptului că studiile au fost publicate pe parcursul a patru ani, volum este coerent, având aspectul unui mic tratat despre România. Chiar denumirile celor cinci capitole sub care sunt reunite studiile induc ideea unui tratat: „Politica”, „Statul”, „Societatea”, „Cultura” și „Noi”. Însă cititorul nu trebuie să fie înhibat de aceste titluri grave, ci să facă imediat următorul pas spre contrastantele

titluri ale subcapitolelor, precum: „Războaiele pentru minte, inimă și... politică”, „Proiectul de fericire națională și bâlciul deșertăciunilor”, „Franzela exilului. Neînțelegerea și visul de a schimba România”, „Între Big Brother și Mas Max”, „Insuportabila ușurătate a lumii kitsch. În apărarea piticilor de grădină”, „Republica ideilor singure”, „Cu regalitatea nu-ți poți face *selfie*” ș.a.. Contrastul dintre gravitatea temelor și limbajul expresiv în care acestea sunt expuse este prezent în întregul volum. Autorul ne furnizează rezultate ale unor măsurători sociologice, însă nu în forma seacă specifică studiilor sociologice, ci în cea pe care o face posibilă o persoană cu talent literar, ce se mișcă relaxată prin diverse tipuri de limbaje și de stiluri. Adevărurile cifrelor ajung la cititor prin inspirate comparații, alegorii, metafore și formulări ce intră lesne în categoria „memorabilelor”.

Scenariile pe care Vasile Sebastian Dâncu ni le prezintă ca fiind ale unei „Românii posibile” sunt ale României reale, chiar ale „României profunde”, ca să folosesc o sintagmă ce a făcut deja carieră în mass media românești. El trece dincolo de nivelul epidemic al societății, cel pe care ni-l prezintă mass media și sondajele ce pun cu ușurință etichete, și ne conduce spre profunzimea realității românești, acolo unde găsim o „societate blocată”. Literatura universală îi oferă sociologului o sintagmă pe care acesta o utilizează inspirat pentru a exprima trăsătura definitorie a societății românești actuale: o

societate fără însușiri. Asemeni personajului din romanul *Omul fără însușiri* al lui Robert Musil, care își suspendă calitățile și refuză să-și valorifice însușirile, devenind un om posibil care nu știe ce-l așteaptă, în opinia sociologului și societatea românească „pare a avea acest tip de impersonalitate, o înstrăinare de ea însăși, o neparticipare la propriul destin. Avem un potențial pe care nu-l actualizăm, nu-l scoatem la suprafață. Totul este posibil, se poate întâmpla, poate fi gândit, dar societatea nu se mobilizează pentru ca această virtualitate să devină fapt. Astfel că putem vorbi despre o Românie absentă, o Românie probabilă. Ai senzația că românii se uită la propria viață ca la o piesă de teatru pe care ei înșiși o consideră proastă” (p. 8). În acest sens, ceea ce percepem ca scenarii ale României reale sunt scenarii ale României posibile. În această cheie cred că trebuie citit volumul care, în fiecare capitol, ne prezintă cel puțin câte un scenariu.

Întâlnim în fiecare studiu felii din realitatea românească, pe care, pornind de la cifre, Vasile Sebastian Dâncu ni le prezintă prin recursul la marile teorii din științele socio-umane, prin invocarea unor scene din literatura universală, prin relatarea unor întâmplări și a observațiilor personale și prin scurte analize de discurs. În fiecare capitol, duritatea cifrelor este învelită cu măiestrie în catifeaua stilistică, astfel încât și un nespecialist poate să înțeleagă lucruri ce par a fi accesibile doar inițiaților în științele socio-umane și în statistică.

Cu siguranță, cititorul se va întreba ce propune Vasile Sebastian Dâncu, astfel încât chiar și ceea ce constată sociologul să nu fie doar un scenariu epistemologic pentru o Românie posibilă. În eseul plasat în locul concluziilor, autorul afirmă tranșant: „Politica noastră trebuie resetată total. Trebuie să trecem brusc și fără prea multe pregătiri la o nouă etapă. Nu respectăm regulile și nu ne respectăm pe noi înșine, nu respectăm niciun set de valori. Mereu suntem dispuși să căutăm vinovați, dar trebuie să încetăm cu acest joc, vinovați suntem cu toții” (p. 363). În ce ar consta resetarea? În „restaurarea sensului colectiv, a căutării unui

interes comun” (p. 364), în „resetarea radicală a obișnuințelor noastre călduțe” (p. 365), în stabilirea unor „priorități umane” (p. 367).

Bineînțeles că nu trebuie să citim doar începutul și răspunsul autorului, pentru că am cădea în reduționismul pe care și autorul îl critică la tot pasul. Fiecare capitol ne oferă ocazia pătrunderii în realitatea românească prin mijlocirea unui limbaj seducător. Important este să urmărim desfășurarea fiecărui scenariu, pentru a avea acces la România reală aflată mereu sub marca posibilului.

Sorin BOCANCEA